



אור שלום

מרכז גורני ללימוד פנימיים הגורם והמסייד
לאורו של האדמו"ר מקומאנא י"ט אוהר"ר שלום ספרין לבוקא

דוא"ל - <mailto:info@ohrshalom.net> http://www.ohrshalom.net - באינטרנט

"נר ה' נשמת אדם" – העלון מוקדש לעילוי נשמות				
יחזקאל בן פנחס	סוזי בת זלמן	רעיה בת יעקב	ארמנד שימעון בן רנה	יוסף בן ברוך
צבי בן יעקב	דוד איציק בן מרקו	שמואל בן יעקב	חיים בן פנחס	חיים בן אהרון
בטי בת אפרים	ניסים בן גורג'י	מתילדה בת יצחק	שאול בן צבי	אדלה בן יעקב
שלמה בן לייב	נעים בן עבדלה	יבגניה בת בוריס	שלום בן זכריה	יעקב בן אברהם

ו' חשוון תשס"ז - פרשת נח - שנה שנייה

העלון מוקדש לעילוי נשמת סבי ר' איסר יהודה בן צבי משה הלוי ז"ל

עלון מספר - 115	הד"נ - חברון - 16:41	מוצ"ש - חברון - 17:58	הערך - צחור נ.
-----------------	----------------------	-----------------------	----------------

מאורות הפרשה – "ויעש נח ככל אשר צוה אותו אלקים"

[בראשית, ו, כ"ב]

ואמר האדמו"ר זצ"ל, הנה "כן עשה" מיותר לכאורה? אלא שנוכל לומר כי "ויעש נח" כפירש"י "זה בנין התיבה" [שם] ובנין התיבה היה מחמת אשר - כ"ן עש"ה - , מלשון "כן בנות צלפחד דוברות" [במדבר, כ"ז] לשון צדק, שהצדיק את גזירתו יתברך, ולא רצה לבטל הגזירה. ובזה יש לפרש גם כן, מה שאמר "איש צדיק תמים היה בדורותיו" [בראשית, ו, ט].

ואם כן יש לנו לבאר מדוע נאמר אח"כ "את האלהים, התהלך נח" [שם] אלא לרמז שזוהי תמימותו למרות שראה מידת הדין מתוחה על דורו, הלך בתמימותו ולא ביטל הגזירה. כי בהתחברות "צוותא חדא" בחינת חיבור אל הקב"ה, חיבר שם "אלקים" למספר שמו "נח" שעולה "קדם" שמילה זו כנגד מידת "ונקה" לא ינקה. שהקב"ה מנקה לשבים, כי זו התכלית בבנין התיבה ק"ך שנים, על מנת שיראו אנשי הדור ויעשו תשובה [כפירש"י] על הפסוק "עשה לך" [בראשית, ו, י"ד] כי זו הייתה כוונת השי"ת שציוה את נח "עשה לך" ועל כן נאמר "כן עשה" על דרך כוונה זו על מנת שיחזרו בתשובה.

ורמז בזה הכתוב במידות התיבה, כי מידותיה כמספר ש"פ - ובנין התיבה היה ק"ך שנים, ועם "נח" במילואו [נון - חית] כמספר אלף כ"ד, שהוא כמספר ימ"ן פשוט"ה לקב"ל שבי"ם, והוא הרמז שיש בפסוק "תשב אנש עד דכא" [אלף כ"ד] וזה על מנת "ותאמר שובו בני אדם". [תהילים צ].

ותמימות זו אצל נח באה מכוחה של התפלה, כנאמר [בראשית, ז, כ"ג] "וישאָר אַךְ נֹחַ וְאֶשְׂרֵה אֶתְּךָ, בְּתִבָּהּ - היינו בהיותו בונה את כוונת תפלתו בחינת "תיבה" - "אות" בא לבחינת "וישאר אך" שנשאר כולו בכוונת הלב בשם "אך" "א-ה-יה", "ויעש, נח: כָּל אֲשֶׁר צִוָּה אֱתוֹ, אֱלֹהִים--כֵּן עָשָׂה" [בראשית, ו, כ"ב] בכל איבריו וגידיו ברצון ה' שיעשו תשובה, בהיות "תיבת נח" בחינת יום הכיפורים "אמא עילאה" היא מידת התשובה, [תיקו"ז, תיקון כ"א], ועל כן יצאו ממנה שלשה "שם חם יפת" ג' גוונים, שהם דין ורחמים וכללותם דמיון מידת "תפארת" הכלול דין ורחמים, אלא שלפעמים תתעבר מידה זו בסוד רחמים בלבד, ויהיו ג' הגוונים כולם נוטים לצד הרחמים, כענין התפארת ממש, כשנוטה לצד הרחמים" [פע"ח שה"כ פ"ז].

ומכאן דרך עבודה לנו בדרכנו לעשות רצון ה' ממש "ויעש ככל אשר צוה אותו אלקים" דווקא כאשר מידת הדין מתוחה, חובה עלינו לדבק את נר"ן בתפלה לפני הקב"ה באופן של תפארת, היינו להכיר בצריך תיקון, אלא שיש למצוא בו מידת רחמים "אה"ה" פשוט, עד שנבוא להתברך מפי עליון "אך טוב וחסד ירדפוני" [תהילים, כ"ג]. אכ"ר

מאורות המידות – "דורשים לגנאי"

קצת מפליאים דברי רש"י בתחילת הפרשה: (בראשית, ו, ט') "נח איש צדיק תמים היה בדורותיו" - יש דורשים אותו לשבח ויש דורשים אותו לגנאי. השאלה היא: אם אפשר לדרוש אותו לשבח, מה ראו רבותינו, ומה ראה רש"י, לדרוש אותו לגנאי? ממבט ראשון פשוט שמה שדורשים את נח לגנאי הוא לא גנאי גמור, שכל מה שהוא עשה היה רע, אלא 'לגנאי' פירושו בהשוואה לאברהם, ובדרך כלל כשחז"ל דרשו את נח לגנאי הם לא עשו את זה בכדי להמעיט בערכו של נח כמו שרצו להדגיש את ערכו של אברהם.

אם נשכח את כל המדרשים, ונתבונן ברמה של הסיפור הפשוט, נמצא דבר המצוי גם אצל אנשים אחרים; תחילתו של נח היא אותו "איש צדיק תמים", והסיפור האחרון עליו, הוא סיפור לא יפה. נכון שבסיפור הזה נח איננו בדיוק האיש שעשה מעשה אבל הוא מעורב בסיפור מכוער, לא לגמרי שלא באשמתו.

מיד עולה על הדעת איש אחר - לוט. בחור ממשפחה טובה, שבסוף גם כן גומר באופן לא כל כך יפה. אף אחד לא יכול לטעון שהוא עשה משהו, או שאפשר להאשים אותו בצורה גלויה, אבל יש אי-נעימות בתוך העניין, וברור שמה שחז"ל דורשים עליו זה רק הדגשים של המהות עצמה.

אותה בעיה קיימת גם בנח, ולא פלא שקיימות נקודות דמיון. בשניהם מעורבים הילדים, בשניהם הנפילה מגיעה דרך שכרות, שניהם התפתו לין ואצל שניהם השאלה היא לא מה גרם לאדם שהשתכר שעשה מה שעשה, אלא מה גרם לו שישתכר. בנוסף לכך, שניהם שריד לעולם שהיה - אנשים בודדים שנשארו מעולם שלם; היה עולם וכהרף עין - הוא איננו, והם נשארים מבודדים בתוך עצמם.

כפי הנראה גם נח וגם לוט אינם מסוגלים לעמוד בבדידות הנוראה, בהרגשה הזו שאני נמצא לבדי, ומשום כך השלב הראשון הוא ששניהם מתחילים לשתות, ואחר כך קורה מה שקורה.

נח מתחיל בפרשת בראשית בתור התקווה הגדולה של העולם - יש עולם שלם של פושעים וגנבים, ובתוך העולם הזה יש איש אחד בדור: "ונח מצא חן בעיני ה'" (בראשית, ו', ח') או כמו שמעיד עליו שמו: (בראשית, ה', כ"ט) "זה ינחמנו". יש פה ילד שנולד עם תקווה גדולה. נח דיבר עם הקב"ה והיה קרוב אליו, ובסוף "דורשים אותו לגנאי".

יש דבר נוסף שנמצא בהפטרה של פרשת נח, ונראה שכל הקשר שלו לפרשה הוא רק האזכור של המבול. בהפטרה המבול נקרא בשם משונה מאוד - "מי נח" (ישעיה נ"ד, ט'), וזה מעורר את התמיהה: מה עשה נח שיקרא המבול על שמו? הרי הוא היה הצדיק, הוא זה שניצל מהמבול, מה הוא עשה שיקראו למבול על שמו?!

אומרים שנח הוא הדוגמא הראשונה למה שנקרא ביידיש "צדיק עם פעלץ" - צדיק בפרווה. מה זה צדיק בפרווה? קורה שמגיע קור לעולם. יש שתי דרכים בכדי להתמודד עם קור: הדרך האחת היא להדליק תנור, והדרך האחרת היא ללבוש פרווה. התוצאה לגבי האדם עצמו היא אותה תוצאה; בין שאני מדליק את התנור ובין שאני לובש את הפרווה, יש לי מספיק חום ואני יכול להמשיך לתפקד. ההבדל הוא רק לגבי אחרים: כשאני מדליק את התנור יהיה חם גם לאחרים, ואילו כשאני לובש את הפרוה - לי באמת חם מתחת לפרוה, אלא שלאחרים עדיין קר.

מאורות הדרש - מפני מי המבול

על הפסוק "ויבא נח ובניו... מפני מי המבול" כתב רש"י "אף נח מקטני אמנה היה, מאמין ואינו מאמין שיבוא המבול, ולא נכנס לתיבה עד שדחקהו המים".

מפרשי התורה מתקשים להבין כיצד הסתפק נח בעצם הבאת המבול, אחרי ששמע מפי הקב"ה, "ואני הנני מביא את המבול מים על הארץ", כיצד נח שעליו הכתוב אומר "ויעש נח ככל אשר צוה אותו ה'", ועשה ועסק בבנין התיבה ק"כ שנה, והקב"ה אמר לו "כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה", כיצד הוא פקפק ולא האמין בלב שלם בעניין ירידת המבול?

בספר 'באר יוסף' כתב לבאר העניין שאפשר לומר שהיסוסיו נבעו מכך שידע שהקב"ה רחום ורחמיו על כל מעשיו ולא יעשה עימהם כלה. ובאמת אמרו בגמ' סנהדרין (קח:) על הפסוק "כי לימים עוד שבעה", וכן "ויהי לשבעת הימים ומי המבול היו על הארץ", מה טיבם של שבעת הימים? "שקבע להם הקב"ה זמן גדול ואח"כ זמן קטן". ופירש"י שהקב"ה, הוסיף להם על הזמן של ק"כ שנה שקבע להם ולא שבו לטובה, עוד זמן קטן של ז' ימים, אולי יחזרו בתשובה, ולא יביא את המבול. וא"כ, מתוך שהאמין ברחמיו וחסדיו של הקב"ה על בראיו המחכה לתשובתם, לא נכנס לתיבה עד שדחקהו המים.

ובאמת, מה חטא נח בזה עד שנקרא "מקטני אמנה", כיון שהוא גם כן המתין מלהיכנס אולי ייכמרו רחמיו על ברואיו, או אולי יחזרו בתשובה כשיראו את המבול, וכעין מה שכתב רש"י "שכשהורידן הורידן ברחמים שאם יחזרו יהיו גשמי ברכה, וכשלא חזרו היו למבול"? ה

אולם כיון שנח נצטווה במפורש מפי הקב"ה, "בא אתה וכל ביתך אל התיבה", היה צריך תיכף לקיים מאמרו של הקב"ה, ולהיכנס לתיבה אע"פ שאפשר שהקב"ה ירחם על ברואיו ויחכה עדיין לתשובתם. וכמו שמצינו אצל משה רבינו ע"ה, "יען לא האמנתם בי להקדישני", היינו שלא קיימו מה שנצטוו במלואו, כתבה התורה "לא האמנתם". וזהו שכתב רש"י "מאמין ואינו מאמין", היינו מה שהיה מאמין ברחמי וחסדי השי"ת, ולא נכנס תיכף לתיבה כמו שנצטווה במפורש, בזה נקרא אצלו שהיה "מקטני אמנה".

מאורות הזוהר – מדוע בלב הקב"ה את לשונם של דור הפלגה

ויאמר ה' הן עם אחד וגו': משום שהם כולם כאחד בייחוד, יעשו ויצליחו במעשיהם. לפיכך, יפוצו המדרגות כל אחת לעברה. ומשום זה יפוצו גם כל אלו העמים של מטה, שהם ענפים של אותן המדרגות, מה כתוב, ויפץ ה' אותם משם. כלומר שהקב"ה עשה הדין בשורשיהם העליונים, שהענפים נגרים אחריהם.

ואי תימא לישנהון וכו': ואם תאמר לשונם למה נתבלבל, אלא, בעת שכולם היו מדברים בלשון הקודם, היה לשון ההוא עושה להם עזרה, דהיינו ע"י ההשבעות שעשו למדרגות העליונות, כנ"ל. מפני שבמעשה ודבור פה תלויים דברים הללו, כדי להשיג כוונת הלב, ובזה בכח הכוונה, עשו עזר וחיזוק למקום ההוא שרצו להקים. פירוש: ע"י ההשבעות שעשו הם הוסיפו כוח למלאכים שהשביעו. אותו השיעור שהוסיפו למלאכים העליונים זכו בו גם המשביעים, מפני שהם היו הגורמים. אבל כל זה הוא רק אם עושים ההשבעות בלשון הקודש, שאז מתחזק כוונת הלב, והמלאכים נזקקים לו כמ"ש להלן.

ועל דא אתבלבל וכו': ועל כן, נתבלבל הלשון שלהם, ולא יכלו עוד לחזק את כוונתם בלשון הקודש, וכן כיוון שנתחלפה לשונם, לא הצליחו במעשיהם, משום שהכוחות העליונים, אינם יודעים ואינם מכירים חוץ מלשון הקודש. לכן, כאשר נתבלבל הלשון שלהם נחלש כחם ונשבר העצמה שלהם, כלומר שבלבול הלשון, החליש כחם למטה, שלא יכלו לכוון לבם, וכן שבר עצמותם למעלה.

ת"ח דהא מלה וכו': בוא וראה כי הדבר, דהיינו ההשבעה, שאומרים התחתונים בלשון הקודש, כל צבאות השמים יודעים בו, ומתחזקים בו. דהיינו שמקבלים תוספת כח, ולשון אחר אינם יודעים ואינם מכירים בו, ועל כן, הללו, כיון שנתבלבל הלשון שלהם מיד. "ויחדלו לבנות העיר", כי נשבר כחם, ולא יכלו עוד לעשות משהו בהכוונה שלהם. להוי שמיה וכו': יהא שמו של הקב"ה מבורך מן העולם ועד העולם. אשר החכמה והגבורה שלו הוא, כי משום שהוריד הקב"ה סודות החכמה לעולם נתקלקלו בו בני אדם, ורצו להתגרות בו.

יהב חכמתא עלאה וכו': נתן חכמה העליונה לאדם הראשון, ועל ידי חכמה היא שנתגלה אליו, ידע את המדרגות, והוא נתדבק ביצר הרע עד שנסתלקו ממנו מעיינות החכמה, ואחר כך שב אל ריבונו, וחזרו ונתגלו לו מקצת מדרגות, מהם, ולא כבתחילה ואח"כ בספר ההיא שלו, שנתן לו רזיאל המלאך ידע חכמות, ולאחר מכאן באו בני אדם וחסאו ע"י אלו החכמות, לפני הקב"ה. יהב חכמתא לנח וכו': נתן חכמה לנח ועבד עמה להקב"ה. ואח"כ מה כתוב, וישת מן היין וישכר ויתגל, כמו שנתבאר, נתן חכמה לאברהם, ועבד עמה להקב"ה, ואחר כך יצא ממנו ישמעאל שהכעיס לפני הקב"ה. וכן יצחק יצא ממנו עשו. יעקב, נשא שתי אחיות. יהב חכמתא למשה וכו': נתן חכמה למשה, מה כתוב בו, בכל ביתי נאמן הוא, ולא היה כמשה איש נאמן בכל הדרגות, ולא נטה לבו מחמת תאוה לאחת מהן, אלא עמד באמונה העליונה כראוי.

יהב חכמתא עלאה לשלמה וכו': נתן חכמה העליונה לשלמה המלך. לאחר מכאן מה כתוב בו במשלי שלמה, (סימן ל') המשא נאם הגבר לאיתיאל, לאיתיאל ואוכל. אמר שלמה אתי אל והחכמה שלו הוא, ואוכל, ואוכל לעשות רצוני, ולא אכשל, כלומר אע"פ שכתוב בתורה. "ולא ירבה לו נשים ולא יסור לבבו". אני ארבה ולא יסור לבי, כי אתי אל, ונתן לי החכמה שלו. ואחר כך כתוב, "ויקם ה' שטן לשלמה" וגו', כי לעת זקנתו נשיו הטו את לבבו, העניש אותו כמ"ש ויקם וגו'.

ת"ח בנין זעירו וכו': בוא וראה בשביל משהו חכמה, שמצאו דור הפלגה מחכמת הראשונים, התגרו בהקב"ה, ובנו מגדל, ועשו כל מה שעשו, עד שנפוצו מעל פני הארץ, ולא נשאר בהם עוד חכמה לעשות משהו.

אכל לזמנא דאתי וכו': אבל לעתיד לבא, הקב"ה יעיר חכמה בעולם, ויעבדו אותו בה. וז"ש ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתי, לא כראשונים שהשחיתו עמה העולם, אלא ועשיתי, את אשר בחוקי תלכו ואת משפטי תשמרו ועשיתם. - שלעתיד לבא, הקב"ה יעיר חכמה בעולם, ויעבדו אותו בה. וז"ש ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתי, לא כראשונים שהשחיתו עמה העולם, אלא ועשיתי, את אשר בחוקי תלכו ואת משפטי תשמרו ועשיתם.

מאורות היכל הברכה – "נשמת רוח חיים"

כתב הסבא קדישא מהרי"א זצוק"ל [בראשית, ז, כ"ב] וז"ל "מבואר בע"ח קיצור אבי"ע כי נפש האדם מצד היסודית אינו נקרא נפש אלא נשמת רוח חיים, שהוא הנותנת חיים גופנים לגוף, וממנה יוצאת הנשמה דרך אף כי עליה נאמר ויפח באפיו נשמת חיים, ואמרו במדרש זו האופיא, ועליה נפש האמיתי נפש אדם. ועליו נאמר נפש חיה לרוח ממלא, וזהו שאמר במדרש קהלת, הגוף אומר לנשמה, והנשמה לנפש, והנפש למלאך והמלאך לקב"ה, שהוא יושב על כסא הכבוד, שמשם נחצבת נשמת אדם, וזהו שריפות נשמה הנאמר בנבד ואביהו ובכל מקום על הנשמה של נפש היסודית, וסוד נשמת ר"ח חיים"ם במספר ראייה שמייעא ריחא דיבור, וכל זה בגופניות. ויש נגד זה נשמת רוח חיים, מכסא הכבוד נשמה המושך רוח חיים אור אין סוף, ודבקות אלוהות לדבקה בו.

מאורות הסיפור החסידי הרה"ק רבי אברהם מסלונים זצוק"ל

הרה"ק רבי אברהם מסלונים זצוק"ל בעל "יסוד העבודה" תלמידו הרה"צ ר' יהודה לייב ז"ל היה מעתיק ומסדר כתביו הק' שנכללות בספר "חסד לאברהם". פעם מסר רבינו לידו את מאמר על "חוקת הפרה". אח"כ שאל אותו לחוות דעתו על המאמר. והשיב: באין רוח הקודש אי אפשר לחבר מאמר כזה. החזיר לו רבינו ז"ל: רוח הקודש אינני יודע, אבל למדתי תורה מתוך הדחק, וחז"ל אמרו שהלומד תורה מתוך הדחק, רוח הקודש שורה עליו.

בתקופה מסוימת כיהן רבינו ז"ל כראש הישיבה בק"ק סלונים. תלמידיו מן הימים ההם סיפרו, שאפילו בעת שהגיד לפניו שיעור בהלכה, היה נוהג להוציא מחיקו באמצע השיעור ספק קטן והיה מעיין בו עד שזלגו עיניו דמעות ומיד המשיך בשיעורו. לימים נתברר שהספר הזה היה "חובת הלבבות".

סיפר הגאון רבי שמואל מסלנט ז"ל, אב"ד ירושלים, שהוא עצמו נזדמן לעיר סלונים בתקופה הנ"ל ונפגש עם רבינו ז"ל והיה נושא ונותן אתו בסוגיה מן הסוגיות. והופתע מאד מגודל גאונו, אך בו בזמן עמד גם על גודל צדקתו וענוותנותו, כי בסיום הויכוח ביניהם הבחין הגר"ש סלנט בבירור איך רבינו ז"ל מעמיד פנים כאילו אינו יודע מה להשיב בכדי שהגר"ש סלנט ינצחנו, בעוד שלמעשה ידע הגר"ש סלנט בעצמו שיש לו מה להשיבו. פעם היה רבינו ז"ל חולה גדול ובעל יסורים, ונכנס אליו הרה"צ ר' יהודה לייב ז"ל, וראה שלא היה בו כח אפי' לדבר, אך בכל זאת דיבר בשארית כל כוחו ואמר אליו בלחש: חז"ל אמרו סמא דיסורי קבולי, למאי נפקא מינה, לקבלינהו בשמחה. ולכאורה, הרי שמחה היא בחינת "רצון", וקבלה היא "בהכרח" אם כן איך שייך לומר "לקבלינהו בשמחה"? אלא הפירוש שאמנם צריך להיות בשמחה וברצון, אך אפילו כשאין לו לאדם שמחה מחויב הוא להאמין שבאמת צריך שיהא שרוי עתה בשמחה. וזה שאמרו "לקבלינהו בשמחה". ונח מעט ואמר: כמדומה, זהו הפשט הנכון.

נסתלק ב"א במרחשון שנת תרמ"ד [לוקט מהספר תורת אבות - מעשי אבות]

מאורות לילדים ונוער – אין מחלוקת

פעם התכנסו רבני גליציה לאסיפה, ובין הדברים התלוננו על המחלוקות הרבות שאוכלות כל חלקה טובה ושאינן עיר ועיירה שניצלה מנגע זה. הגיב רבה של העיר טורנופול, בעל 'עמק יהושע': "בעירי ברוך-השם אין מחלוקות". "הכיצד?", שאלוהו עמיתיו הרבנים. "הדבר פשוט", הסביר הרב. "כדי שתיווצר מחלוקת יש צורך בהתגבשותה של קבוצה שתנהל את המחלוקת. אולם בעירי שורר פירוד-לבבות גדול כל-כך, עד שאין אפשרות להתגבשותה של קבוצת אנשים למטרה אחת, וממילא אין מחלוקות..."

החידה השבועית -

1. האם מעיינות חמי טבריה פסקו בימי המבול?

2. מנין למדים שנח למד תורה?

3. "בחדש השני" על איזה חודש מדובר? (ברש"י)

4. "בעצם היום הזה" מה אמרו על נח, בני דורו? (ברש"י)

5. "ותרם מעל הארץ" כמה היתה התיבה משוקעת במים?

השאלות ניתן לשאול אצל המרשים "אור שלום" קניית אביב ג.ב. 88 מיקוב 90100

השיעור השבועי מתקיים בכל יום ראשון בבית אב"ד מקלט בנין 400 כססה 21:30 הציבור מוזמן